

Христина ТРІЩ
студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Малахова О.Л.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ УКРАЇНИ

Вивчення питань розвитку механізмів забезпечення фінансової безпеки сучасних банків є особливо актуальним науковим завданням з огляду на нестабільну економічну ситуацію, несподівані і різкі зміни якої зумовлюють потребу врахування кризових явищ і загроз в умовах високих ринкових і фінансових ризиків. Їхня сутність і зміст впливають із завдань, які вирішує банк на кожному з етапів свого становлення й розвитку та зумовлюється низкою чинників як зовнішнього, так і внутрішнього характеру.

Безпека банківських установ визначає фінансову безпеку країни, оскільки банківська система є найважливішою складовою фінансово-кредитної сфери держави. Так, стан банківського сектора зумовлює рівень фінансово-кредитної безпеки, а, отже, й рівень фінансової безпеки держави.

С.І. Адаменко зазначає, що проблеми банківської сфери є одночасно і проблемами фінансової безпеки держави. Він також підкреслює, що саме стабільність і надійність банківської системи, удосконалення банківського менеджменту і зміцнення його стратегічної складової можуть забезпечити фінансову безпеку держави [1, с. 54].

Щоб результат процесу забезпечення фінансової безпеки банків був вдалим, потрібно розуміти, що в сучасних українських реаліях проблема повинна вирішуватися не лише на мікро-, а й на макрорівні. Зокрема, це стосується зміцнення довіри до банків і банківської системи держави за допомогою підвищення фінансової гнучкості, надійності, стабільності і фінансової рівноваги українських банків. Пояснюється це природою банківської діяльності, адже банки працюють переважно з чужими грошима. Саме тому, будь-яка недовіра з боку населення до окремого банку, особливо великого, може зумовити масовий відтік депозитів з банківської системи, наслідком чого може стати загроза його фінансовій безпеці.

На нашу думку, методи забезпечення фінансової безпеки банку реалізуються через систему заходів, які умовно поділяють на превентивні і протекційні. Превентивні методи застосовують для попередження можливих негативних наслідків від тієї чи іншої економічної ситуації, а протекційні – для захисту від уже існуючих ризиків.

Зокрема до превентивних заходів можна віднести вимоги щодо і розміру і структури власного капіталу, вимоги щодо ліквідності, диверсифікація банківських ризиків і обмеження виконуваних операцій.

До протекційної заходів належать: формування банками резервів на покриття кредитних та інших ризиків; рефінансування центральним банком комерційних банків; допомога інших державних органів тощо.

Ми поділяємо думку науковців, що заходи щодо забезпечення фінансової безпеки банків повинні передбачати наступне:

- розробка стратегії монетарної політики та стратегії розвитку банківської системи, які би визначили основні цілі Національного банку України та цілі розвитку

банківської системи, а також заходи, механізми та інструменти управління банківською справою;

- запровадження особливого наглядового режиму за системоутворюючими комерційними банками в контексті мінімізації ризиків їх банкрутства; підвищення вимог до мінімального капіталу;

- стимулювання подальшої капіталізації банківського сектору, а саме: запровадження пільг у разі спрямування прибутку на збільшення власного капіталу банків;

- розширення переліку і посилення вимог до публічної інформації про фінансовий стан власників і структуру управління банків;

- продовження уніфікації основних показників банківської діяльності і методології їх обчислення з міжнародними стандартами;

- підвищення ефективності діяльності та фінансової стійкості банків шляхом покращення якості корпоративного управління, у тому числі досягнення більшої прозорості діяльності банків, ефективності ризик-менеджменту, вдосконалення відносин органів управління банків, акціонерів;

- посилення законодавчого захисту прав кредиторів;

- наближення діяльності вітчизняних банків до міжнародних стандартів;

- підтримання низьких темпів інфляції та стабільного валютного курсу;

- створення сприятливого інвестиційного клімату, що підвищить міжнародні рейтинги України [1 – 2].

Зважаючи на погіршення якості кредитних портфелів банків, що несе загрозу фінансовій безпеці, доцільними, на нашу думку, є такі заходи:

- проведення глибокого моніторингу та аудиту не тільки вкладених, але і виданих коштів;

- переймання досвіду стійких іноземних банків та управління кредитним портфелем;

- інвестування банком коштів у навчання персоналу з оцінки платоспроможності клієнтів банку;

- впровадження практики корпоративно-соціальної відповідальності; уникнення появи інформаційних «фейків», які створюються через «війни» боржників та кредиторів;

- імплементація законодавчих удосконалень, що сприятимуть поліпшенню бізнес-клімату в Україні.

Таким чином, перелічені вище стратегічні заходи в умовах мінливого зовнішнього середовища і внутрішньої модифікації банківського бізнесу дадуть синергетичний ефект, що виявиться на макрорівні у вигляді підвищення фінансової безпеки комерційних банків.

Література:

1. Адаменко С.І. Характеристика та класифікація загроз у банківській системі України / С.І. Адаменко // Стратегічна панорама. – 2004 – № 4. – С. 48-52.

2. Самура Ю. О. Формування системи безпеки в банківських установах / Ю. О. Самура, Н. С. Кульчицька // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: global-national.in.ua/issue-17-2017.

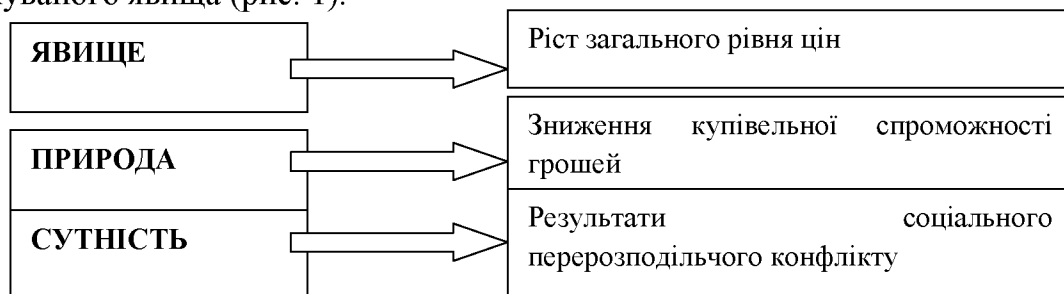
3. Васильчишин О. Б. Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки банківської системи України в умовах політико-економічних дисбалансів / О. Б. Васильчишин // Фаховий науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії». – 2016. – № 7. – С. 29 – 35.

ТЕОРЕТИЧНА ПРИРОДА ІНФЛЯЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНОГО ЯВИЩА

У сучасній науковій літературі зустрічається велика кількість визначень терміну «інфляція», їх можна розділити на три основні групи, що пояснюють інфляцію як [1]:

- 1) стійкий та довготривалий ріст загального рівня цін;
- 2) перерозподіл каналів грошового обігу паперовими грошима, що викликає їх знецінення;
- 3) процес проявлення конфлікту між різними соціальними шарами суспільства.

Таким чином, в економічній теорії виділяють три рівні визначення терміну «інфляція», що характеризуються різним ступенем глибини розуміння досліджуваного явища (рис. 1).

Рис. 1. Структура поняття «інфляція»

Таким чином, слід сформулювати визначення, яке буде відповідати як цілям економічної теорії, так і цілям регулювання інфляції в рамках проведення економічної політики. Таке визначення інфляції повинно відображати не тільки сутність, але і природу інфляції, тобто найбільш значимі форми її виявлення у реальному житті. Тому, під інфляцією слід розуміти зниження купівельної спроможності грошової одиниці, що виникає в процесі перерозподілу суспільного доходу в результаті соціального конфлікту між державою та населенням [2, с.225].

Термін "інфляція" походить від латинського слова *inflatio*, що в перекладі означає "роздування, набухання". Вперше він був застосований для характеристики економіки в період війни 1861—1865 рр. В Північній Америці він засвідчував перевантаження каналів грошового обігу масою грошей, яка перевищувала потребу в них економічної системи. В XIX ст. в Англії і Франції використання терміну "інфляція" було пов'язане з поясненням надмірного зростання грошової маси, що зумовило її знецінення. В економічній літературі даний термін з'явився на початку XX століття [3].

Існує декілька підходів до визначення інфляції. Згідно з першим інфляція – це економічне явище, що характеризується зростанням цін. Але існують розбіжності у визначенні чи всяке зростання цін можна вважати інфляцією. Такі економісти як Гришин І. [4, с. 5] вважають, що будь яке зростання цін є інфляцією.

Найбільш поширеною є класифікація за темпами зростання — помірна, підвищена, галопуюча та гіперінфляція; також багато авторів виділяють інфляцію за

формами прояву — відкрити та приховану; і залежно від причин зростання цін — інфляцію попиту та інфляцію витрат (пропозиції) (табл. 1).

Таблиця 1

Виокремлення видів інфляції в різних літературних джерелах

№ з/п	Класифікаційні ознаки. Вид інфляції	Автор
За ступенем прогнозованості		
1.	Очікувана	Базилевич В.Д.
2.	Неочікувана	Панчишин С., Базилевич В.Д
За співвідношенням темпів зростання цін на товари		
3.	Збалансована	Панчишин С., Базилевич В.Д
4.	Незбалансована	Панчишин С., Базилевич В.Д
Залежно від історичного змісту		
5.	Класична	Панчишин С., Тарасович В.М
6.	Сучасна	Панчишин С., Тарасович В.М
Залежно від сфери та факторів виникнення		
7.	Адміністративна	Аврилиян Ф.Н., Гіжевський В.К. Головченко В.В.
8.	Соціальна	Аврилиян Ф.Н., Гіжевський В.К., Головченко В.В.
9.	Кредитна	Аврилиян Ф.Н., Гіжевський В.К., Головченко В.В.
10.	Імпортвана	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С., Шишханов М.О.
11.	Експортвана	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С
12.	Індуційована	Аврилиян Ф.Н., Гіжевський В.К., Головченко В.В.

Таким чином, інфляція є складним, багатостороннім явищем, причини якого полягають у взаємодії факторів сфери виробництва і сфери грошового обігу. Інфляція зовні виглядає як знецінення грошей внаслідок їхньої надмірної емісії, яка супроводжується зростанням цін на товари та послуги. Проте це лише форма прояву, а не глибинна сутність і причина інфляції [5, с.254]. Приймаючи до уваги те, що інфляція, яка формується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів є наслідком порушення економічної рівноваги, питання щодо визначення причин і наслідків її виникнення, формування запобіжних заходів щодо знецінення грошей та стабілізації національної економіки набуває особливої актуальності для країн з перехідною економікою, до складу яких віднесено й Україну.

Література:

1. Novikova N., Volkov D. Modelling core inflation in Ukraine in 2003-2012. Economics Education and Research Consorciium Working Paper. 2012, p. 12.
2. Фурман Т. Ю. Система статистичних показників рівня інфляції. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. Економіка. (2), 2015, - с. 223-229.
3. Космина О.М., Островська Н.Ю. Інфляція та інфляційні процеси в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/3_109889.doc.htm.
4. Мельник О. М. Інфляція: теорія і практика регулювання. - К.: Знання, 1999. - 291с., с. 16], В. Найдюнов [Найденов В. Инфляция на Украине: теория и реальность. – К.:Наук. думка, 1995. – 80 с.
5. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – 7-ме вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2008. – 719 с.